

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВО-ВИРОБНИЧИЙ ЦЕНТР

КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Страхування у сфері туризму»

Обов'язкова професійна
за освітньо-професійною програмою «Туризм»
підготовки за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти
у галузі знань 24 «Сфера обслуговування»
за спеціальністю 242 «Туризм»

Рекомендовано кафедрою менеджменту
на 2022-2023 навчальний рік

Протокол від «29» серпня 2022 року № 1

Силабус розроблений відповідно до Робочої програми навчальної дисципліни
«Страхування у сфері туризму»

2022 рік

Загальна інформація про дисципліну

Анотація дисципліни

Роль страхування в сучасному світі надзвичайно висока. Воно охоплює всю систему економічних відносин як усередині окремо взятої країни, так і в процесі міжнародного співробітництва держав. Всесвітній розвиток цього сектора економіки, призначеного для відшкодування можливих непередбачених втрат, визначається розвитком сучасного життя. Різке зростання обсягів державної власності, розвиток договірних відносин в умовах нестабільної економіки, зростання імовірності стихійних лих, екологічних і техногенних катастроф, епідеміологічна обстановка, яка постійно погіршується, безпрецедентні акти цивільної непокори, міжнародного тероризму створюють високий рівень ризику в будь-якій сфері діяльності людини і, відповідно, потребу в захисті, який і надає страхування.

В умовах сучасного розвитку туристичної галузі фахівець з надання туристичних послуг повинен володіти глибокими знаннями сфери страхування, вміти застосовувати їх на практиці під час виробничо-технологічної діяльності. Особливості страхування в туризмі стосуються безпосередньо страхування туристів від потенційних загроз, які пов'язані з туристичними мандрівками. Подорожуючи за кордон, турист в будь-якому випадку стикається з певними екстремальними обставинами: зміною клімату, хімічного складу води, іншим режимом та складом харчування, незнанням мови, культури та особливостей законодавства іншої країни та безліччю інших, що автоматично пов'язані з ризиком та небезпекою.

Інформація про науково-педагогічного працівника

Загальна інформація	Леоненко Неллі Анатоліївна, завідувач кафедри менеджменту, доктор наук з державного управління
Контактна інформація	м. Харків, вул. Лермонтовська, 28. Робочий номер телефону – (057) 707-18-02.
E-mail	nellileo82@gmail.com
Наукові інтереси	- механізми державного регулювання туристичної сфери ; - соціальні програми в туризмі; - механізми розвитку внутрішнього туризму.
Професійні здібності	- професійні знання, досягнення практичного змісту у сфері наукових інтересів; - значний досвід проведення навчальних занять у вищій школі із застосуванням творчих форм роботи

Наукова діяльність за освітнім компонентом	Google Scholar: https://scholar.google.com.ua/citations?hl=uk&pli=1&user=w1talg0AAAAJ ORCID: 0000-0002-1498-0391
--	--

Час та місце проведення занять з дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни «Страховання у сфері туризму» проводяться згідно затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/timeTable/group>).

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щосереди з 15.30 до 16.30 в кабінеті № 4. В разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

Метою дисципліни є формування у студентів сучасного економічного мислення та системи спеціальних знань з питань оволодіння теорією і практикою страхової справи, набуття навиків фінансово-економічної роботи у сфері страхування та вміння організувати страхування у туристичній сфері.

Вивчення дисципліни «Страховання у сфері туризму» забезпечує паралельне засвоєння матеріалу таких дисциплін загальної підготовки, як «Планування і організація туристичного бізнесу», «Спеціалізований туризм».

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти
	заочна (дистанційна)
Статус дисципліни	Обов'язкова професійна
Рік підготовки	3 курс
Семестр	6
Обсяг дисципліни:	
- в кредитах ЄКТС	4
- кількість модулів	2
- загальна кількість годин	120
Розподіл часу за навчальним планом:	
- лекції (годин)	10
- практичні заняття (годин)	2
- семінарські заняття (годин)	-
- лабораторні заняття (годин)	-
- курсова робота (годин)	-
- інші види занять (годин)	-

- самостійна робота (годин)	108
- індивідуальні завдання (науково-дослідне) (годин)	-
- підсумковий контроль	Диференційний залік

Передумови для вивчення дисципліни

Вивчення дисципліни «Страховання у сфері туризму» ґрунтується на знаннях, набутих здобувачами в результаті вивчення дисциплін загальної підготовки на попередніх етапах навчання, таких як: «Основи туризмознавства», «Економічна теорія», «Правове регулювання туристичної діяльності».

Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньої програми Туризм вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання:

Програмні результати навчання	ПРН
Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів.	ПР01
Організувати процес обслуговування споживачів туристичних послуг на основі використання сучасних інформаційних, комунікаційних і сервісних технологій та дотримання стандартів якості і норм безпеки.	ПР09
Адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх в різних професійних ситуаціях.	ПР18
Аргументовано відстоювати свої погляди у розв'язанні професійних завдань.	ПР19
Дисциплінарні результати навчання	ДРН
Виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв'язання.	ДР 1
Здатність розуміти і пояснювати наявне туристичне законодавство, національні й міжнародні стандарти з обслуговування туристів.	ДР2
Здатність забезпечувати відповідальність туристського продукту потребам і інтересам різних груп споживачів.	ДР3
Здатність продемонструвати розуміння дотримання професійних і етичних стандартів високого рівня у діяльності в туристичній галузі.	ДР4

Професійно виконувати завдання в невизначених та екстремальних ситуаціях.	ДР5
---	-----

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності (загальні та професійні)	ЗК, ПК
Здатність забезпечувати безпеку туристів у звичайних та складних форс-мажорних обставинах.	К 23
Очікувані компетентності з дисципліни	
Здатність укладати договори страхування туристів та туристичних підприємств.	
Здатність надавати рекомендації з використання страхових полісів під час виїзду в різні країни світу.	
Виявляти й оцінювати страхові ризики, що виникають у туризмі, та вибирати методи управління ними.	

Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ №1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТА ВИДИ СТРАХУВАННЯ

Тема 1.1. Сутність, функції та основні принципи страхування

Страховий захист як передумова виникнення та розвитку страхування. Характерні ознаки страхового захисту. Загальні аспекти страхового захисту: природні, економічні, соціальні, юридичні, міжнародні. Сутність та функції страхування: ризикова, попереджувальна, накопичувальна та контрольна. Основні поняття в страхуванні. Принципи страхування (вільний вибір страховика і виду страхування, страховий ризик, страховий інтерес, максимальна довіра та сумлінність сторін, відшкодування в межах реально завданих збитків, суброгація, контрибуція, співстрахування, перестрахування, диверсифікація, причинно-наслідковий зв'язок, франшиза).

Тема 1.2. Страхові послуги та специфіка їх організації

Страхові послуги: сутність та особливості. Ризиковий характер страхової послуги. Обов'язкова (за вимогами чинного законодавства) та добровільна (за згодою сторін) страхова послуга. Специфіка організації страхових послуг. Основні суб'єкти страхування: страховик, страхувальник і застрахований. Об'єкти страхування: майно, життя і здоров'я громадян, працездатність та працевлаштування, недоотриманий прибуток при здійсненні фінансових та господарських операцій та ін. Ліцензування страхової діяльності в Україні. Ліцензія. Ліцензіат. Ліцензування. Ліцензійні умови. Ліцензіар. Ліцензія на страхову діяльність. Підстави анулювання ліцензії. Особливості процесу реалізації страхових послуг.

Тема 1.3. Страховий ризик та методи його оцінювання

Страхові ризики: сутність категорії. Взаємозв'язок понять «ризик», «страховий випадок» і «збиток». Класифікація ризиків: за сферою суспільних відносин (економічні, соціальні, політичні, екологічні, військові); залежно від джерела небезпеки (природні, антропогенні); з огляду на ризикогенні об'єкти (майнові, особисті); за обсягом відповідальності (індивідуальні, універсальні); за величиною збитку (катастрофічні, великі, середні, малі, незначні, звичайні); за ступенем правомірності (виправдані (правомірні), невиправдані); за видами підприємницької діяльності (виробничі, фінансові, комерційні, юридичні, інвестиційні, інноваційні, страхові, технічні, маркетингові, транспортні, спеціальні). Управління страховим ризиком. Система «Ризик-менеджменту» у сучасній страховій практиці. Методи управління ризиком. Склад та структура тарифної ставки. Актуарні розрахунки. Структура страхового тарифу.

Тема 1.4. Класифікація страхування

Основні підходи до класифікації страхування. Сфери діяльності у страховій справі: страхування; співстрахування; перестрахування. Класифікація страхування за історичними, економічними та юридичними ознаками. Страхування життя («Life insurance») і загальні види страхування («Non-life», «General insurance»). Майнове страхування. Особисте страхування. Страхування відповідальності. Добровільне страхування. Обов'язкове страхування. Класи страхування відповідно до міжнародних стандартів. Класифікація видів страхування в Україні.

Тема 1.5. Договірні відносини в страхуванні

Специфіка страхових відносин. Двосторонні та трьохсторонні страхові відносини. Страхові відносини формують: страхові платежі; виплати страхового відшкодування; перестрахування; розміщення тимчасово вільних коштів на фінансовому ринку; отримання доходів від розміщення коштів на фінансовому ринку. Сутність, підготовка та укладання страхового договору. Предмет договору. Правила страхування. Структурні елементи договору страхування. Страховий поліс. Обов'язки суб'єктів страхових відносин. Порядок і умови здійснення страхових виплат та страхові відшкодування. Вирішення суперечок і припинення дії договору.

Тема 1.6. Сучасний стан страхового ринку України

Страховання в умовах світової глобалізації. Основні тенденції та характерні риси розвитку світового страхового ринку. Страхові ринки провідних країн світу. Страховий ринок США. Страховий ринок Німеччини. Страховий ринок Великої Британії. Страховий ринок Японії. Страховий ринок країн-членів ЄС. Сучасний стан страхового ринку України. Державне регулювання страхової діяльності в Україні. Популярність страхування в Україні. Аналіз основних показників розвитку сфери страхування. Динаміка розвитку окремих видів страхування. Проблеми, недоліки та переваги страхування.

МОДУЛЬ 2. СТРАХУВАННЯ В ТУРИСТИЧНІЙ ІНДУСТРІЇ

Тема 2.1. Страхування як елемент ризик-менеджменту в туристичній діяльності

Характеристика ризиків у туристичній діяльності. Особливості прояву ризиків туристичного підприємства. Класифікація ризиків підприємств сфери послуг. Основні та специфічні ризики туристичного підприємства. Ризики туристів: ризики іноземного (в'їзного) туризму; ризики міжнародного (виїзного) туризму; ризики внутрішнього туризму. Фактори ризику для туристів. Місце страхування серед методів керування ризиками в туристичній діяльності. Розробка програми страхування ризиків для туристичного підприємства та її структура.

Тема 2.2. Особисте страхування та його особливості в туризмі

Особливості особистого страхування. Визначення поняття особистого страхування. Історичні відомості виникнення особистого страхування. Класифікація видів особистого страхування. Особисте страхування виїзного туризму. Страхування життя туристів. Визначення поняття "страхування життя" накопичувального страхування. Основні види страхування життя: з уповільненою виплатою ренти; довічної ренти; житлової ренти; пенсійне страхування; страхування дітей; страхування до одруження. Страхування від нещасного випадку. Критерії відбору до трактування нещасних випадків та визначення ціни страхування. Правила страхування від нещасних випадків: визначення об'єкта страхування (особи, які не підлягають страхуванню). Виплата страхового відшкодування та його розмір. Випадки, що не передбачають виплату відшкодування. Перелік документів, необхідних для отримання відшкодування. Медичне страхування туристів та робітників туристичних підприємств. Особливості обов'язкового та добровільного медичного страхування. Основні програми медичного страхування в Україні. Перелік необхідних документів для отримання страхового відшкодування.

Тема 2.3. Майнове страхування та його особливості в туризмі

Сутність та значення майнового страхування. Страхування майна виробничих підприємств і підприємств сфери послуг. Особливості страхування майна сільськогосподарських підприємств. Страхування майна громадян. Страхування транспортних засобів. Страхування майна туристів. Страхування предметів особистого користування. Страхування майна, що беруть на прокат під час подорожі. Можливі види страхових подій. Страхування вантажів. Поняття морського страхування.

Тема 2.4. Страхування відповідальності та його особливості в туризмі

Зміст страхування відповідальності. Класифікація страхування відповідальності. Страхування професійної відповідальності. Страхування цивільної відповідальності. Страхування відповідальності суб'єктів туристичної діяльності. Об'єкт страхування відповідальності туристичного підприємства. Страхові події. Страхування специфічних туристичних ризиків: у разі відмови від поїздки, у разі порушення зобов'язань з боку контрагентів туристичного підприємства, у разі «поганої погоди» під час туристичної поїздки.

Тема 2.5. Страхування в системі «Асістанс»

Зміст страхування зовнішньоекономічних зв'язків у туризмі. Найбільш популярні види страхування зовнішньоекономічних зв'язків у туризмі: медичне і деякі інші види страхування від'їжджаючих за кордон (страхування за системою «Асістанс»); страхування відповідальності власників автотранспорту (страхування в системі «Зелена карта»); страхування відповідальності турфірми за договором; страхування від валютних ризиків; страхування відповідальності позичальника за непогашення кредиту. Загальна характеристика системи «Асістанс». Умови страхування та обмеження за системою «Асістанс». Види «Асістанс». Практика страхування за системою «Асістанс» в Україні.

Тема 2.6. Страхування транспортних ризиків

Система «Зелена карта»: умови проведення страхування. Порядок вступу країни в систему «Зелена карта». Страхування транспортних засобів. Страхування «КАСКО». Практика страхування в системі «Зелена карта» в Україні. Комплексне страхування транспортних ризиків. Страхування засобів транспорту. Страхування цивільної відповідальності власників автотранспортних засобів перед третіми особами на території України і поза її межами. Страхування відповідальності автоперевізника при виконанні міжнародних перевезень. Страхування водіїв від нещасних випадків на території України. Страхування вантажів при здійсненні внутрішніх і міжнародних

перевезень. Страхування медичних витрат на час поїздок за кордон. Страхування майна і технічних ризиків. Програма «Авто-Асістанс».

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять:

Назви модулів і тем	Форма здобуття освіти - заочна (дистанційна)					
	Кількість годин					
	усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські) заняття	лабораторні заняття	самостійна робота	модульна контрольна робота
6 - й семестр						
Модуль 1.						
Тема 1.1.	9	-	-		9	
Тема 1.2.	11	2	-		9	
Тема 1.3.	9	-	-		9	
Тема 1.4.	9	-	-		9	
Тема 1.5.	11	2	-		9	
Тема 1.6.	10	-	-		10	
Разом за модулем 1	59	4	-		55	
Модуль 2						
Тема 2.1.	11	2	-		9	
Тема 2.2.	10	1	-		9	
Тема 2.3.	10	1	-		9	
Тема 2.4.	10	1	-		9	
Тема 2.5.	10	1	-		9	
Тема 2.6.	10	-	2		8	

Разом за модулем 2	61	6	2		53	
---------------------------	----	---	---	--	----	--

Теми семінарських занять - не передбачено навчальним планом

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сутність, підготовка та укладання страхового договору.	2
	Разом	2

Орієнтовна тематика індивідуальних завдань – не передбачено навчальним планом

Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: диференційний залік, реферати, есе, презентації результатів виконаних завдань та наукових досліджень.

Оцінювання рівня освітніх досягнень здобувачів за освітніми компонентами, здійснюється за 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України з переведенням в оцінку за рейтинговою шкалою - ЄКТС та в 4-бальну шкалу.

Таблиця відповідності результатів оцінювання знань з навчальної дисципліни за різними шкалами

За 100-бальною шкалою, що використовується в НУЦЗ України	За рейтинговою шкалою (ЄКТС)	За 4-бальною шкалою
90–100	A	відмінно
80–89	B	добре
65–79	C	
55–64	D	
50–54	E	задовільно
35–49	FX	незадовільно
0–34	F	

Критерії оцінювання

Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль результатів навчання здобувачів освіти проводиться у формі індивідуального опитування, виконання письмових завдань, контрольної роботи.

Підсумковий контроль проводиться у формі диференційного заліку.

Розподіл та накопичення балів, які отримують здобувачі, за видами навчальних занять та контрольними заходами з дисципліни

Вид навчальної роботи		Кількість	Максимальний бал за вид навчальної роботи	Загальна максимальна сума балів
I. Поточний контроль				
Модуль 1	Лекції	3	5	15
Разом за модуль 1				15
Модуль 2	Лекції	3	5	15
	Практичні заняття*	1	20	20
Разом за модуль 2				35
Разом за поточний контроль				50
Контрольна робота*				40
Конспект лекцій				10
II. Індивідуальна самостійна робота				-
III. Диференційний залік				-
Разом за всі види навчальної роботи				100

* – види навчальних занять та контрольні заходи для обов'язкового виконання.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми освітнього процесу: поточне оцінювання рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи; оцінка (бали) за самостійну роботу – виконання контрольної роботи; оцінка (бали) за участь у наукових конференціях, олімпіадах, виконання досліджень, підготовку наукових публікацій тощо.

Поточний контроль

Поточний контроль проводиться на лекційному та практичному заняттях за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає

оцінювання теоретичної підготовки здобувачів із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на лекційних і практичному заняттях та набутих практичних навичок під час виконання практичної роботи.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів *на лекційному занятті* (оцінюється в діапазоні від 0 до 5 балів):

5 бали – здобувач приймає активну участь в обговоренні теоретичних та практичних питань, в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів, демонструє здатність самостійного пошуку відповідей, здійснення аналізу наданого матеріалу, надає правильні відповіді на питання викладача;

4 бали – здобувач приймає участь в обговоренні теоретичних та практичних питань, обґрунтовано його викладає під час усних відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань, демонструє здатність самостійного пошуку відповідей, здійснення аналізу наданого матеріалу, надає правильні відповіді на питання викладача;

3 бали – здобувач приймає участь в обговоренні теоретичних та практичних питань, в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних відповідей, але без глибокого аналізу, обґрунтування та аргументацій, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки;

2 бал – здобувач не приймає участь в обговоренні питань, частково володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів, допускаючи при цьому суттєві неточності;

1 балів – здобувач не приймає участь в обговоренні питань, не володіє навчальним матеріалом та поверхово надає відповіді на поставлені питання або побіжно розкриває лише окремі положення.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів *на практичному занятті* (оцінюється в діапазоні від 0 до 20 балів):

17-20 бали – здобувач у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Розвиває власну думку, самостійно добирає приклади;

13-16 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності;

9-12 бали – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві

неточності та помилки;

5-8 бал – частково володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки;

0-4 балів – не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє зміст теоретичних питань та практичних завдань, не знає відповіді на поставлені питання або побіжно розкрив лише окремі положення.

Викладачем оцінюється самостійність думок, логіка викладу та якість аргументації, повнота розкриття навчальних питань, культура мовлення і діалогу, використання навчальної, наукової та спеціальної літератури, вміння виділяти головне, узагальнювати, робити висновки.

Підсумковий контроль.

Підсумковий контроль успішності проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі, проводиться в усній формі – диференційного заліку. Допускаються ті здобувачі, які вчасно виконали контрольну роботу за темою навчальної дисципліни.

Під час підсумкового контролю оцінюється також якість і повнота викладення матеріалу в конспекті лекцій здобувача.

Контрольна робота.

Контрольна робота – вид обов'язкових навчальних робіт, за результатами виконання яких здобувач отримує допуск до підсумкового контролю; письмова робота, виконана здобувачем за відповідною темою. Написання контрольної роботи має на меті – заохочувати здобувачів до наукової роботи, прищеплюючи їм навички самостійної підготовки доповідей, повідомлень, роботи з першоджерелами, монографічною літературою та періодичними виданнями. Контрольні роботи перевіряються викладачем перед початком навчальної сесії.

Тема контрольної роботи повинна відповідати тематиці курсу і має бути узгодженою з викладачем.

Контрольні роботи повинні надаватися здобувачами для реєстрації на кафедру та на рецензування викладачу кафедри в установлені графіком навчального процесу строки не менш ніж за 20-25 днів до початку сесії. Як виняток, допускається прийняття до перевірки робіт перед початком сесії за дозволом кафедри з врахуванням поважних причин, підтверджених документально. Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, логіка викладання, культура мови, емоційність та переконаність, використання основної та додаткової літератури, аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки.

Роботи, які виконані відповідно до необхідних вимог та захищені здобувачами, оцінюються позитивно як «зараховані», на підставі чого здійснюється допуск до підсумкового контролю.

Критерії оцінювання знань здобувачів за виконання контрольної роботи (оцінюється в діапазоні від 0 до 40 балів):

40-30 балів – в роботі присутні всі структурні елементи, питання розкриті повно і всебічно, виклад матеріалу логічний, висновки аргументовані, використана актуальна література, робота правильно оформлена згідно з вимогами. При захисті роботи здобувач вільно оперує термінологією, демонструє глибокі знання використаної при підготовці літератури, має власну думку щодо питання і може її довести, логічно та послідовно викладає матеріал і в змозі вільно та професійно вести дискусію;

29-20 балів – в роботі присутні всі структурні елементи, питання розкриті, виклад матеріалу логічний, висновки аргументовані, використана актуальна література, робота правильно оформлена згідно з вимогами, але мають місце певні недоліки при висвітленні матеріалу: є 2-3 незначні помилки, припускаються неточні твердження, не підкріплені нормативними чи іншими доказами, при цьому матеріал викладено логічно, в списку джерел достатня кількість позицій, немає грубих помилок в оформленні. При захисті роботи здобувач достатньо володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки;

19-10 балів – в роботі присутні всі структурні елементи, однак одне з питань розкрите не повністю, присутні логічні і фактичні помилки, в списку літератури є застарілі джерела, допущені істотні помилки в оформленні. При захисті роботи спостерігається певний розрив між відповіддю і матеріалом роботи, здобувач висвітлює питання в загальних рисах, розуміє їх суть, намагається зробити висновки, але при цьому допускає грубі помилки, відсутня логіка викладення матеріалу;

9-5 балів – в роботі неправильні, неточні і неконкретні відповіді на поставлені питання, несамостійний характер виконання контрольної роботи, відсутність необхідних пояснень та відповідей, фактичні помилки, допущені при відповіді на питання, не правильне, не дбале оформлення роботи, не вистачає структурних елементів, в списку літератури не достатньо джерел, оформлення роботи не відповідає вимогам, наявність значної кількості граматичних помилок. При захисті роботи здобувач не може відповісти на питання або відповідає неправильно, не розуміє його суті, а отже, не може зробити висновки;

5-0 балів – завдання контрольної роботи не виконано, тема не розрита, робота оформлена не якісно, надана не вчасно. При захисті роботи здобувач не може відповісти на питання, не розуміє його суті, а отже, не може зробити висновки.

Перелік рекомендованих тем для написання контрольної роботи:

1. Сутність страхування його роль в економіці суспільства.
2. Законодавче та правове забезпечення страхування.
3. Класифікації у страхуванні.
4. Страховий ринок України.
5. Договірні відносини в страхуванні.
6. Договір страхування та його основні елементи.
7. Просування послуг страхування туристів і туристичних підприємств.
8. Франшиза як особлива умова договору страхування.
9. Особисте страхування.
10. Майнове страхування.
11. Страхування відповідальності.
12. Страхування туристів та туристичних підприємств.
13. Страхування в рамках зовнішньоекономічних зв'язків у туризмі.
Система «Асістанс».
14. Страхування в рамках зовнішньоекономічних зв'язків у туризмі.
Система «Зелена карта».
15. Проблеми сучасного страхування.

Конспект лекцій

Конспект лекцій – це стислий писаний зміст/виклад курсу лекцій однієї навчальної дисципліни; систематично, коротко, логічно й зв'язно передає зміст лекцій курсу; спосіб роботи з текстом, мета якого – зафіксувати й опрацювати його. Кожний здобувач зобов'язаний вести конспект на кожній лекції, стисло зановуючи поданий викладачем матеріал.

Критерії оцінювання змісту конспектів лекцій здобувача (оцінюється в діапазоні від 0 до 10 балів):

10-8 балів – конспект лекцій з навчальної дисципліни в наявності, питання лекцій та самостійної роботи викладені здобувачем у повному обсязі; здобувач глибоко та всебічно володіє матеріалом конспектом, легко орієнтується у ньому;

7-5 балів – конспект лекцій з навчальної дисципліни в наявності, питання лекцій та самостійної роботи викладені здобувачем у достатньому обсязі; здобувач володіє матеріалом конспекту на достатньому рівні та орієнтується в ньому;

3-4 бали – конспект лекцій з навчальної дисципліни в наявності, питання лекцій та самостійної роботи викладені здобувачем, але не в повному обсязі; в цілому здобувач володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки;

2 бали – конспект лекцій з навчальної дисципліни в наявності, питання лекцій та самостійної роботи викладені здобувачем не в повному обсязі; здобувач також не в повному обсязі володіє матеріалом конспекту, орієнтуючись у ньому з великими труднощами;

1 бал – конспект лекцій з навчальної дисципліни в наявності, але питання лекцій та самостійної роботи викладені здобувачем частково; поверхневим є володіння здобувачем матеріалом конспекту, він не орієнтується у конспекті.

0 балів – конспект лекцій з навчальної дисципліни відсутній.

Підсумковий контроль успішності проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі, проводиться в усній формі та за допомогою диференційного заліку.

Кожна відповідь на диференційному заліку складається з трьох теоретичних питань. Питання оцінюються за повнотою відповіді.

Перелік теоретичних питань для підготовки до диференційного заліку:

1. Сутність, роль та необхідність страхового захисту.
2. Поняття ризику в системі страхування.
3. Сутність і значення страхування майна фізичних осіб.
4. Форми страхового захисту.
5. Критерії визначення страхового ризику.
6. Принципи страхового захисту майна громадян.
7. Методи і підходи страхового захисту.
8. Основні характеристики страхових ризиків.
9. Об'єкти страхування в туристичній індустрії.
10. Суть страхування як економічної категорії.
11. Страхування транспортних засобів громадян.
12. Загальні підходи та принципи класифікації страхових ризиків.
13. Виникнення та етапи розвитку страхування.
14. Загальна класифікація ризиків.
15. Страхування особистого домашнього майна.
16. Відповідальність як об'єкт страхових відносин.
17. Види ризиків за джерелами небезпеки і їх походженням.
18. Необхідність, економічна суть і особливості страхування відповідальності.
19. Види договорів майнового страхування.

20. Суть і значення об'єкта страхування.
21. Підгалузі і види страхування відповідальності.
22. Функції страхування та їх практичне застосування.
23. Види та оцінка ризиків за обсягом відповідальності страховика.
24. Суть і значення страхування цивільної відповідальності.
25. Управління ризиком та його основні етапи.
26. Основні принципи і умови страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів.
27. Міжнародна система страхування «Зелена карта».
28. Суть і значення принципів страхування.
29. Майнове страхування, його необхідність і значення.
30. Класифікаційні відмінності об'єктів страхування.
31. Сутність і розуміння основних видів і форм особистого страхування в туристичній індустрії.
32. Особливості страхування туристів і туристичних організацій.
33. Страхування карго і каско в системі туристичних послуг .
34. Види страхування.
35. Схеми страхування туристів.
36. Страхування життя і його основні види.
37. Класифікація страхування за формами його проведення.
38. Порядок укладання договорів страхування, страхових виплат і вирішення можливих розбіжностей.
39. Суть і значення обов'язкового страхування.
40. Страхові події і випадки.
41. Особливості прояву ризиків туристичного підприємства.
42. Суть і значення добровільного страхування.
43. Умови колективного та індивідуального страхування туристів від нещасних випадків, хвороб, смерті.
44. Місце страхування серед методів керування ризиками в туристичній діяльності.
45. Основні види страхування туристів в Україні.
46. Взаємодія вітчизняних страхових компаній з сервісними зарубіжними страховими компаніями.
47. Системи страхування та страхового забезпечення.
48. Суть і значення транспортного страхування.
49. Значення та мета державного регулювання страхової діяльності.
50. Документи, необхідні для виплати страхових сум при нещасних випадках або хвороби.
51. Принципи страхового відшкодування та визначення розміру збитку.
52. Страхування відповідальності туристичних організацій за невиконання контрактних або договірних умов.
53. Суть і значення страхування майна юридичних осіб.

54. Державний нагляд за страховою діяльністю.
55. Страхові випадки, що підлягають і не підлягають страховому відшкодуванню при їх настанні.
56. Обов'язкові види страхування від нещасних випадків.
57. Основні принципи і умови страхування.
58. Контроль за діяльністю страховиків.
59. Страхування від нещасних випадків в туристичній індустрії.
60. Порядок укладання договорів страхування майна.
61. Завдання та функції органів державного нагляду за страховою діяльністю в Україні.
62. Сутність і класифікація ризиків туристів.
63. Особливості реєстрації та ліцензування страховиків.
64. Стан і розвиток особистого страхування в Україні.
65. Принципи та порівняльна відмінності обов'язкового і добровільного страхування.
66. Перспективи розвитку страхування підприємницьких ризиків.
67. Розробка програми страхування ризиків для туристичного підприємства.
68. Розгляд спірних питань у страхуванні.
69. Основні умови страхового договору.
70. Специфічні фактори ризику в туризмі.

Політика викладання навчальної дисципліни

1. Здобувач зобов'язаний наполегливо оволодівати знаннями, на занятті бути уважним, брати активну участь у роботі під час занять, бути попередньо підготовленим до практичних занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконувати всі завдання.

2. Здобувач повинен сумлінно виконувати розклад занять з навчальної дисципліни. Пропуски занять без поважної причини та запізнення на заняття не допустимі.

3. Здобувач має бути дисциплінованим й організованим, дотримуватись правил суспільного життя. Розмовляти, повертатися та вставати з місця на заняттях можна лише з дозволу викладача. Здобувач не повинен на занятті заважати підказками, виправляти відповідь товариша можна тільки з дозволу викладача.

4. З навчальною метою під час заняття мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями дозволяється користуватися тільки з дозволу викладача.

5. Здобувач повинен виконувати вимоги щодо термінів виконання поставлених завдань, захисту робіт, ліквідації заборгованостей. При виконанні робіт до захисту допускаються ті роботи, у яких дотримується політика

академічної доброчесності та які містять не менше 60 % оригінального тексту при перевірці на плагіат. Несвоєчасне виконання поставленого завдання/роботи знижує максимальний бал (оцінку) за завдання на 20 %.

6. Здобувач має право дізнатися про свою кількість накопичених балів у викладача навчальної дисципліни та вести власний облік цих балів.

7. Здобувач має берегти й зміцнювати власність Університету.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базова:

1. Александрова М.М. Страхування: навч. посібник / М.М. Александрова.– Київ : Центр учбової літератури, 2002.– 208 с.
2. *Базилевич В.Д., Базилевич К.С.* Страхование дело. - К: Знание, 2002. - 215 с.
3. *Гвозденко АА.* Основы страхования: Учебник. - М.: Финансы и статистика, 2001. - 304 с.
4. Голод А. Страхування в туристичній діяльності : навч. посіб. : у 2 ч. / Андрій Голод, Феленчак. – Львів : ЛДУФК, 2016. – 156 с.
5. Говорушко Юлія Т.А. Страхові послуги : підручник / Говорушко Т.А.– Київ : Центр учбової літератури, 2011.– 376 с.
6. Говорушко Т. А. Страхування : навчальний посібник / Т. А. Говорушко, В. М. Стецюк. – Львів : Магнолія – 2013. – 205 с.
7. Долгошея Н. О. Страхування в запитаннях та відповідях : навч. посібник / Н. О. Долгошея. – Київ : Центр учбової літератури, 2010. – 318 с.
8. *Залетов А.Н.* Страхование в Украине / Под ред. д-ра экон. наук О.А. Слюсаренко. - К.: Международная агенция «BeeZone», 2002. - 452 с.
9. Козинець В. М. Безпека життєдіяльності у сфері туризму: навч. посібник. — К.: Кондор. 2006. – 576 с.
10. Мальська М.П., Худо В.В. Туристичний бізнес: теорія та практика. Навч.посібник. – К: Центр учбової літератури, 2007. – 285 с.
11. *Машина Н.І.* Страхування для туристичних підприємств. Навч. посібн. – К.:Центр навчальної літератури, 2006. – 368с.
12. Машина Н.І. Економічний ризик і методи його вимірювання: Навч. посібник. -Київ: Центр навчальної літератури, 2003. - 188 с
13. Плиса В. Й. Страхування: навч. посібник. – 2-е вид. / В. Й. Плиса. – Київ : Каравела, 2008. – 392 с.
14. Про туризм: Закон України № 1282-IV – ВР від 18.11.2003 // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 13. С. 180.
15. Ротова Т. А. Страхування: навч. посіб. / Т. А. Ротова,

Л. С. Руденко – Київ : Київ, Нац. торг. -екон. ун-т, 2001. – 400 с.

16. Страхування: теорія та практика : навчально-методичний посібник / Внукова Н. М., Успенко В. І., Временко Л. В. та ін. ; За загальною редакцією проф. Внукової Н. М. – Харків : Бурун Книга, 2004. – 376 с.

17. Яворська Т.В. Страхові послуги : навч. посіб. / Т.В. Яворська. – ЛНУ ім. І.Франка, 2008.– 250 с.

Додаткова література:

1. Альтман Л. Основи страхування. Курс лекцій і методичні рекомендації для проведення практичних занять. – Тернопіль, 2012. – 122 с.

2. *Беруя Ф.* Страхование ответственности в туризме // Туризм: право и экономика. - 2003. - №1(1). - С. 54 - 55.

3. *Борисова Е.* Страхование в туризме: ожидание и реальность //Турбизнес. - 2002. - № 18. - С. 62 - 64.

4. Гаманкова О. Страхова послуга як продукт діяльності страхових компаній в умовах ринку // Вісник Київського університету ім. Т. Шевченка. Серія економіка. Вип. 104/2008 – С. 16–19.

5. Гаталяк О., Пандяк І. Специфічні форми страхування в туризмі.// Наукові записки Терноп. нац. пед. ун - ту. Серія географічна. – Тернопіль. – 2006. – Вип. 2. – С. 46 – 48.

6. Журавлев Ю. М. Словарь-справочник терминов по страхованию и перестрахованию. 2-е изд. - М.: АНКІЛ, 1997. - 180 с.

7. *Машина НІ.* Глобальні питання розвитку страхування в Україні на межі тисячоліть // Прометей. - 2000. - №1 (2). - С. 185-195.

8. Сухонос С. Л. Страхова послуга як економічна категорія / С. Л. Сухонос // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України, № 1, 2011. – С. 568–576.

Інформаційні ресурси:

1. *Вовчак О. Д.* Страхування. Навч. посібн. - Львів: Новий Світ-2000, 2006. - 480 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:https://pidruchniki.com/12090810/strahova_sprava/derzhavne_regulyuvannya_strahovoyi_diyalnosti

2. Закон України «Про страхування» . [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80#Text>

3. Закон України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів». [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1961-15#Text>

4. Залетов О. Особливості страхування туристів і туристичних фірм в

Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://forinsurer.com/public/03/02/23/303>

5. Ліга страхових організацій України. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://uainsur.com/>

6. Особисте страхування в Україні: особливості здійснення. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.legalactivity.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1365%3A111116-16&catid=168%3A3-1216&Itemid=209&lang=ru

7. Онищенко В. Майнове страхування та його види. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.golovbukh.ua/article/7229-maynove-strahuvannya>

8. Постанова Кабінету Міністрів України «Про створення мережі закладів по організації надання медичної допомоги «Асістанс - Україна». [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1926-98-%D0%BF#Text>

9. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12 липня 2001 р. № 2664–III. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.

10. Рейтинг страхових компаній. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.insurancetop.com

11. Рибальченко С. А. Динаміка та особливості розвитку страхового ринку України / Рибальченко С. А. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2269>.

12. Статистичні показники з міжнародного страхування. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.mtsbu.ua/ua/for_insurers/110507/

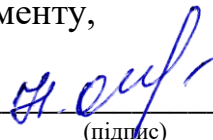
13. Страхування: навч. посіб. / Т.А. Говорушко, В.М. Стецюк; за ред. Т.А. Говорушко. – К.: – Львів: Магнолія 2006, 2014. – 328 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidruchniki.com/1707051264366/strahova_sprava/strahuvannya_vidpovidalnosti

14. Офіційний сайт Верховної ради України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua

15. Офіційний сайт Державної служби статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

Розробник:

завідувачка кафедри менеджменту,
д.держ.упр., доцент

(підпис)

Неллі Леоненко
(прізвище та ініціали)